

DONNA
TARTT

Ο ΜΙΚΡΟΣ
ΦΙΛΟΣ

μετάφραση
Μιχάλης Δελέγκος

διόπτρα

Πρόλογος

Η Σάρλοτ Κλιβ, όσα χρόνια της απέμεναν να ζήσει, θα έριχνε στον εαυτό της το φταίξιμο για τον θάνατο του γιου της, επειδή είχε αποφασίσει να σερβίρει εορταστικό γεύμα για τη Γιορτή της Μητέρας στις έξι το απόγευμα και όχι το μεσημέρι, μετά την επιστροφή από τον εκκλησιασμό, δηλαδή την ώρα που οι Κλιβ κάθονταν πάντα στο τραπέζι τις Κυριακές. Οι πρεσβύτερες Κλιβ είχαν εκφράσει τη δυσαρέσκειά τους για αυτή την αλλαγή στο καθιερωμένο πρόγραμμά τους. Και ενώ η δυσφορία τους οφειλόταν κατά κύριο λόγο στην καχυποψία τους απέναντι σε κάθε απόπειρα καινοτομίας, κάτι που αποτελούσε ζήτημα αρχών, η Σάρλοτ πίστευε ότι έπρεπε να είχε δώσει μεγαλύτερη σημασία σε εκείνη την υποβόσκουσα γκρίνια και μουνμούρα, μια και αποτελούσε αχνό αλλά εξαιρετικά δυσοίωνα σημάδι για το τι έμελλε να ακολουθήσει. Σημάδι που, αν και δυσδιάκριτο ακόμα και εκ των υστέρων, προμήνυε τα μελλούμενα με τη σαφήνεια με την οποία όλοι ελπίζουμε να μας εκδηλώνονται οι προθέσεις της μοίρας σε τούτη τη ζωή.

Παρόλο που οι Κλιβ τρελαίνονταν να αφηγούνται μεταξύ τους με κάθε λεπτομέρεια ακόμα και τα πιο ασήμαντα συμβά-ντα στην ιστορία της οικογένειας –επαναλαμβάνοντας λέξη προς λέξη, με στιλιζαρισμένο αφηγηματικό ύφος και παύσεις

όλο μελοδραματισμό, ολόκληρες σκηνές που είχαν διαδραματιστεί πλάι σε νεκροκρέβατα ή προτάσεις γάμου που είχαν γίνει εκατό χρόνια πριν-, όσα συνέβησαν εκείνη τη φρικτή Κυριακή της Γιορτής της Μητέρας δεν αποτελούσαν ποτέ αντικείμενο συζήτησης. Ούτε καν στα κρυφά, μεταξύ δύο ατόμων που συναντιούνταν έπειτα από μια κουραστική διαδρομή με αυτοκίνητο ή που εξαιτίας της αϋπνίας κατέληγαν να κάθονται στο τραπέζι της κουζίνας αργά τη νύχτα. Και αυτό το γεγονός ήταν παράξενο, γιατί οι συγκεκριμένες οικογενειακές συζητήσεις ήταν το μέσο που διέθεταν οι Κλιβ για να μπορούν να κατανοούν τον κόσμο. Ακόμα και οι πιο σκληρές και αναπάντεχες συμφορές, όπως ο θάνατος ενός από τα ξαδέλφια της Σάρλοτ σε βρεφική ηλικία από πυρκαγιά, ή το κυνηγετικό δυστύχημα στο οποίο σκοτώθηκε ο θεός της Σάρλοτ τότε που εκείνη πήγαινε ακόμα στο δημοτικό, γίνονταν διαρκώς θέμα συζήτησης μεταξύ τους, με την απαλή φωνή της γιαγιάς της και την αυστηρή της μαμάς της να συνδυάζονται αρμονικά με τη βαρύτονη χροιά του παππού της και το μπαμπάλισμα των θειάδων της, αλλά και με κάποιες φιοριτούρες, προϊόν αυτοσχεδιασμού από τολμηρούς σολίστες, που υιοθετούνταν με προθυμία από τη χορωδία και εξωραΐζονταν, ώσπου, τελικά, με τη συλλογική προσπάθεια της συντροφιάς, κατέληγαν όλοι μαζί σε ένα κοινό τραγούδι. Ένα τραγούδι το οποίο στη συνέχεια απομνημόνευαν, με αποτέλεσμα να παίρνει στη μνήμη τους τη θέση της αλήθειας, των πραγματικών συμβάντων. Ο θυμωμένος πυροσβέστης, που δεν κατάφερε να ξαναδώσει πνοή στο μικρούτσικο κορμάκι, μεταλασσόταν γλυκά σε άνθρωπο που θρηνούσε. Η καταστενοχωρημένη σκυλίτσα, το κυνηγόσκυλο του θείου, η παραδομένη επί εβδομάδες στη σαστιμάρα εξαιτίας του θανάτου του αφεντικού της, αντιμετωπιζόταν σαν η άλλοτε λεπτεπίλεπτη οικοδέσποινα που είχε γίνει πια η τεθλιμμένη χήρα του θρύλου

της οικογενειακής τραγωδίας και αναζητούσε πεισματικά και αδιάκοπα τον αγαπημένο της παντού στο σπίτι και αλυχτούσε, απαρηγόρητη, στο σπιτάκι της όλη νύχτα. Που για καλωσόρισμα γάβγιζε χαρούμενα όποτε το λατρεμένο φάντασμα πλησίαζε στην αυλή, ένα φάντασμα που μόνο η ίδια μπορούσε να δει. «Τα σκυλιά βλέπουν πράγματα που εμείς δεν μπορούμε να δούμε», τόνιζε πάντα η Τατ, η θεία της Σάρλοτ, στο κατάλληλο σημείο της αφήγησης, σαν αυτή να ήταν η ατάκα που έπρεπε να πει. Ήταν, τρόπον τινά, λάτρης του μεταφυσικού και το φάντασμα αποτελούσε δική της επινόηση.

Ο Ρόμπιν, όμως... ο αγαπημένος τους μικρός Ρομπς. Πάνω από δέκα χρόνια αργότερα, ο θάνατός του εξακολουθούσε να είναι ανοιχτή πληγή. Δεν υπήρχε τρόπος να εξωραϊστεί καμία λεπτομέρεια. Η φρίκη του χαμού του ήταν αδύνατο να απαλυνθεί και να μεταλλαχθεί με τα αφηγηματικά μέσα και τεχνάσματα που διέθεταν οι Κλιβ. Και, αφού αυτή η εκούσια αμνησία είχε εμποδίσει τον θάνατο του Ρόμπιν να μετατραπεί σε εκείνο το γλυκό οικογενειακό ιδίωμα που απάλυνε ακόμα και τα πιο πικρά μυστήρια και τους έδινε μια πιο καθησυχαστική, πιο βολική και πιο κατανοητή μορφή, η ανάμνηση των γεγονότων εκείνης της ημέρας συνοδευόταν από μια χαοτική αίσθηση κατακερματισμού, σαν αντανακλάσεις εφιάλτη σε θραύσματα καθρέφτη που τύφλωναν με μια λάμψη πυροδοτημένη αναπάντεχα από τη μυρωδιά της γλυσίνας, το τρίξιμο του σκοινιού της μπουγάδας, την ξαφνική μουντάδα που έκανε το ανοιξιάτικο φως να ξεθωριάζει.

Μερικές φορές, αυτές οι γλαφυρές αναλαμπές μνήμης έδιναν την εντύπωση στιγμιότυπων από εφιάλτες, λες και δεν είχε συμβεί τίποτε από όλα αυτά. Παράλληλα, όμως, από πολλές απόψεις, φάνταζαν ως το μοναδικό πραγματικό γεγονός που είχε συμβεί στη ζωή της Σάρλοτ.

Το μόνο αφηγηματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούσε να χωρέσει τούτο το συνονθύλευμα εικόνων ήταν αυτό του τελετουργικού της οικογενειακής συγκέντρωσης, που είχε μείνει απaráλλαχτο από τότε που ήταν μικρή. Αλλά ακόμα κι αυτό βοηθούσε ελάχιστα. Εκείνη τη χρονιά, οι οικογενειακές παραδόσεις αντιμετωπίστηκαν με περιφρόνηση, οι κανόνες του σπιτιού παραβιάστηκαν κατάφωρα και ανερυθρίαστα. Όλα, βλέποντάς τα εκ των υστέρων, ήταν σαν προειδοποιητικά σημάδια για την επικείμενη συμφορά. Το γεύμα δεν είχε γίνει στο σπίτι του παππού της, όπως ήταν το καθιερωμένο, αλλά στο δικό της. Οι κυρίες είχαν φορέσει κορσάζ από λευκές ορχιδέες και όχι από μπουμπουκία τριαντάφυλλων όπως πρόσταζε η συνήθεια. Ένα από τα φαγητά ήταν κροκέτες κοτόπουλου –άρεσαν σε όλους, η Άιντα Ρου τις έφτιαχνε νοστιμότατες, ήταν από τα εδέσματα που οι Κλιβ προτιμούσαν στα γεύματα γενεθλίων και την παραμονή των Χριστουγέννων–, αλλά πρώτη φορά περιλαμβανόταν αυτό το πιάτο στο τραπέζι για τη Γιορτή της Μητέρας. Εξ όσων θυμούνταν όλοι, τη συγκεκριμένη μέρα δεν έτρωγαν τίποτε άλλο εκτός από γλυκομπίζελα, πουτίγκα καλαμποκιού και χοιρομέρι.

Συννεφιασμένο και διαυγές ανοιξιάτικο απόγευμα. Σύννεφα σαν μουτζούρες χαμηλά στον ουρανό και χρυσαφένιο φως, στο γρασίδι διάσπαρτα αγριοράδικα και άνθη αγριοκρέμμυδων. Στον αέρα πλανιόταν η φρεσκάδα από τη μυρωδιά της επικείμενης βροχής. Γέλια και συζητήσεις μέσα στο σπίτι, η κλαψιάρικη φωνή της Λίμπι, της ηλικιωμένης θείας της Σάρλοτ, να αντηχεί όλο παράπονο. «Αντελίντ, εγώ δεν έκανα τέτοιο πράγμα ποτέ στη ζωή μου! Ποτέ μα ποτέ!» Σε όλους τους Κλιβ άρεσε πολύ να πειράζουν τη θεία Λίμπι. Ήταν γεροντοκόρη, φοβόταν τα πάντα, τα σκυλιά και τις καταιγίδες και τα κέικ φρούτου που περιείχαν ρούμι, τις μέλισσες, τους μαύρους, την αστυνομία. Μια σφοδρή ριπή ανέμου τράνταξε το σκoinί της μπουγάδας

και σάρωσε τα ψηλά αγριόχορτα που έγγειραν στο χώμα, στην αλάνα απέναντι. Η σήτα της πόρτας έκλεισε με πάταγο. Ο Ρόμπιν βγήκε έξω τρέχοντας, πηδώντας τα σκαλιά δυο δυο και γελώντας τσιριχτά με ένα ανέκδοτο που του είχε πει η γιαγιά του (Γιατί ήταν μούσκεμα το γράμμα από το ταχυδρομείο; Επειδή συγκινήθηκε με αυτά που έγραφε κι έβαλε τα κλάματα).

Το ελάχιστο που θα έπρεπε να είχε γίνει ήταν να βρισκόταν κάποιος έξω για να προσέχει το μωρό. Η Χάριετ δεν ήταν ούτε ενός έτους τότε, ένα παχουλό και μελαγχολικό μωρό με πυκνά μαύρα μαλλιά που δεν έκλαιγε ποτέ. Βρισκόταν στο μπροστινό δρομάκι του σπιτιού, δεμένη με τους ιμάντες ασφαλείας στο πορτμπεμπέ της που λικνιζόταν πέρα δώθε όταν ασκούσες πίεση στη μία πλευρά του. Η Άλισον, η αδελφή της, που ήταν τεσσάρων ετών, έπαιζε ήρεμα με το αρσενικό γατάκι του Ρόμπιν, τον Γουίνι, στα σκαλιά. Σε αντίθεση με τον Ρόμπιν –ο οποίος, όταν ήταν στην ηλικία της, μιλούσε ακατάπαυστα με τη βραχνή φωνούλα του και γελούσε διαρκώς καθώς κυλιόταν στο χώμα ξεκαρδισμένος με τα ανέκδοτα που έλεγε ο ίδιος–, η Άλισον ήταν συνεσταλμένη και επιφυλακτική και έβαζε τα κλάματα όποτε κάποιος δοκίμαζε να της μάθει την αλφαβήτα. Και η γιαγιά των παιδιών (που δεν ανεχόταν τέτοιες συμπεριφορές) ασχολούνταν μαζί της ελάχιστα.

Η θεία Τατ είχε βγει έξω νωρίτερα και έπαιζε με το μωρό. Η Σάρлот, που πηγαиноερχόταν μεταξύ κουζίνας και τραπεζαρίας, είχε κοιτάξει στην αυλή μια δυο φορές για να βεβαιωθεί ότι όλα ήταν εντάξει – αλλά δεν είχε συνέχεια τον νου της στο τι συνέβαινε, γιατί η Άιντα Ρου, η οικιακή βοηθός της (που είχε αποφασίσει να αρχίσει μία ημέρα νωρίτερα την καθιερωμένη μπουγάδα της Δευτέρας), μπαινόβγαινε στο σπίτι και άπλωνε τα ρούχα για να στεγνώσουν. Η Σάρлот έκανε το λάθος να επαναπαυτεί λόγω αυτής της κινητικότητας της οικιακής βοηθού,

γιατί, τη συνηθισμένη μέρα της μπουγάδας, δηλαδή τη Δευτέρα, η Άιντα βρισκόταν πάντα σε μικρή απόσταση και μπορούσε να ακούει –όπου κι αν βρισκόταν, είτε στην αυλή είτε στον χώρο του πλυντηρίου στην πίσω βεράντα–, οπότε δεν υπήρχε απολύτως κανένας κίνδυνος να αφήνει έξω ακόμα και το μωρό. Εκείνη τη μέρα, όμως, η Άιντα ήταν καταβεβλημένη από το άγχος, ένα άγχος που αποδείχτηκε μοιραίο, επειδή έπρεπε να περιποιηθεί τους καλεσμένους και ταυτόχρονα να έχει τον νου της στο φαγητό στη φωτιά αλλά και στο μωρό. Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, είχε και τα νεύρα της επειδή κανονικά τις Κυριακές γύριζε στο σπίτι της στη μία το μεσημέρι, ενώ τώρα αφενός ο σύζυγός της, ο Τσάρλι Τι, ήταν αναγκασμένος να φάει μόνος του και αφετέρου η ίδια έχανε τον εκκλησιασμό. Αν ήταν δυνατόν. Να είναι Κυριακή και η Άιντα Ρου να μην έχει πάει στην εκκλησία. Αδιανόητο. Είχε επιμείνει να μεταφέρει το ραδιόφωνο στην κουζίνα για να μπορέσει έστω να ακούσει την εκπομπή με τα νέγρικα γκόσπελ από το Κλάρκσντεϊλ. Τριγύριζε μουτρωμένη στην κουζίνα, με το μαύρο φόρεμα υπηρεσίας και τη λευκή ποδιά της, έχοντας ανεβάσει επίτηδες τον ήχο του ραδιοφώνου στη διαπασών, και γέμιζε ψηλά ποτήρια με κρύο τσάι, ενώ τα πεντακάθαρα πουκάμισα στο σκοινί της μπουγάδας ανέμιζαν και πλατάγιζαν και σήκωναν τα μανίκια τους ψηλά λες και ήθελαν να δείξουν τη δυσφορία τους για τη βροχή που ερχόταν.

Έξω στην μπροστινή βεράντα είχε βρεθεί κάποια στιγμή και η γιαγιά του Ρόμπιν. Αυτό ήταν βέβαιο, γιατί είχε τραβήξει μια φωτογραφία. Η οικογένεια των Κλιβ δεν συμπεριλάμβανε πολλούς άντρες στα μέλη της και έτσι ορισμένες αντρικές και βαριές δουλειές, όπως το κλάδεμα των δέντρων, οι επισκευές στο σπίτι, η μεταφορά των ηλικιωμένων μελών με το αυτοκίνητο στην αγορά και την εκκλησία, τις είχε επωμιστεί ως επί το πλείστον εκείνη. Τις έφερνε σε πέρας με κέφι και με ακλόνητη

αυτοπεποίθηση που προκαλούσαν δέος στις συνεσταλμένες αδελφές της. Καμιά τους δεν ήξερε καν να οδηγή. Και η καμμένη η θεία Λίμπι φοβόταν τόσο πολύ τις ηλεκτρικές συσκευές και τα μηχανήματα όλων των ειδών, ώστε έφτανε στο σημείο να θέλει να βάλει τα κλάματα και μόνο στην ιδέα να ανάψει τη σόμπα υγραερίου ή να αλλάξει μια καμένη λάμπα. Η φωτογραφική μηχανή τους κινούσε το ενδιαφέρον, αλλά ταυτόχρονα την αντιμετώπιζαν με επιφυλακτικότητα και θαύμαζαν το θάρρος και τη σβελτάδα που επιδείκνυε η αδελφή τους στον χειρισμό αυτού του αντρικού κατασκευάσματος που έπρεπε να το οπλίσεις, να σημαδέψεις καλά και να πατήσεις το κουμπί, σαν να πυροβολούσες με όπλο. «Κοίτα η Ίντιθ», έλεγαν, καθώς την παρακολουθούσαν που τύλιγε το φιλμ ή προσάρμοζε τον φακό με επιδεξιότητα επαγγελματία. «Η Ίντιθ μπορεί να κάνει τα πάντα».

Όμως, ήταν κοινό μυστικό στους κόλπους της οικογένειας ότι η Ίντιθ, παρά τις εντυπωσιακές ικανότητές της σε διάφορους τομείς, δεν είχε το χάρισμα να τα πηγαίνει καλά με τα παιδιά. Ήταν αυτάρεσκη, δεν διέθετε υπομονή και η όλη στάση και συμπεριφορά της δεν ενέπνεαν ζεστασιά. Η Σάρлот, το μοναχοπαιδί της, έτρεχε πάντα στις θείες της (ιδιαίτερα στη Λίμπι) για να βρει παρηγοριά, στοργή, τρυφερότητα. Και παρόλο που η Χάριет, το μωρό, δεν είχε δείξει ακόμα κάποια προτίμηση σε ένα πρόσωπο συγκεκριμένα, η Άλισον ένιωθε να την κυριεύει τρόμος κάθε φορά που η γιαγιά της επιχειρούσε με απότομο τρόπο να τη βγάλει από τη βουβαμάρα της, και έβαζε τα κλάματα όταν την πήγαιναν να μείνει στο σπίτι της. Αλλά πόσο αγαπούσε η μητέρα της Σάρлот τον Ρόμπιν... Και με τι πάθος της ανταπέδιδε εκείνος την αγάπη της... Εκείνη –μια αξιοπρεπής μεσόκοπη κυρία– έπαιζε μαζί του μπάλα στην μπροστινή αυλή, του έπιανε φιδάκια και αράχνες στον κήπο της για να παίζει και του μάθαινε αστεία τραγουδάκια που είχε ακούσει

η ίδια από τους στρατιώτες στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τότε που υπηρετούσε ως νοσοκόμα:

*Ήξερα μια κοπέλα, Πεγκ τη λέγανε,
ξύλινο πόδι είχε κι όλοι γι' αυτό την κλαίγανε*

Κι εκείνος τραγουδούσε μαζί της, με τη γλυκιά και βραχνή φωνούλα του.

ΊντιΊντιΊντιΊντιΊντι! Ακόμα και ο πατέρας και οι αδελφές της τη φώναζαν Ίντιθ, αλλά «Ίντι» ήταν το όνομα με το οποίο την είχε βαφτίσει ο Ρόμπιν όταν πρωτάρχισε να μιλάει, καθώς έτρεχε σαν τρελός στο γκαζόν και τσίριζε από τον ενθουσιασμό και τη χαρά του. Μια φορά, τότε που ο Ρόμπιν ήταν γύρω στα τέσσερα, την είχε αποκαλέσει, με απόλυτα σοβαρό ύφος, *κακομοίρα γριούλα*. «Κακομοίρα γριούλα», είχε πει, με την έκφραση του προσώπου του να θυμίζει σοφή κουκουβάγια, χτυπώντας τη στο μέτωπο με το γεμάτο φακίδες χεράκι του. Η Σάρλοτ δεν μπορούσε ούτε καν να διανοηθεί να υπάρχει αυτή η οικειότητα με την απότομη και ψυχρή μητέρα της, ειδικά όταν εκείνη ήταν ξαπλωμένη στο κρεβάτι της επειδή την ταλαιπωρούσε πονοκέφαλος, αλλά το περιστατικό είχε φανεί πολύ διασκεδαστικό στην Ίντι και έγινε μία από τις αγαπημένες της ιστορίες, της άρεσε πολύ να την αφηγείται. Τα μαλλιά της είχαν γκριζάρει όταν γεννήθηκε ο μικρός, αλλά, τότε που ήταν νέα, το χρώμα τους ήταν λαμπερό κόκκινο ακριβώς σαν του Ρόμπιν. *Για τον Ρόμπιν τον Κοκκινολαίμη ή Για τον Κόκκινο Ρόμπιν μου*, έγραφε στις κάρτες που συνόδευαν τα δώρα που του έπαιρνε για τα γενέθλιά του και για τα Χριστούγεννα. *Με αγάπη από την κακομοίρα γριούλα σου.*

ΊντιΊντιΊντιΊντιΊντι! Ο Ρόμπιν ήταν εννέα ετών, αλλά αυτός ο παραδοσιακός χαιρετισμός του είχε καθιερωθεί ως οικογενειακό αστείο, σαν ερωτικό τραγούδι προς τη γιαγιά του. Και της το τραγούδησε φωναχτά, όπως έκανε πάντα, ενώ εκείνη

έβγαινε στην μπροστινή βεράντα, το απόγευμα που τον είδε για τελευταία φορά.

«Έλα να δώσεις ένα φιλάκι στην κακομοίρα τη γριούλα», του φώναξε. Ο Ρόμπιν όμως, παρόλο που γενικά του άρεσε να τον φωτογραφίζουν, μερικές φορές έκανε νάζια, με αποτέλεσμα να βγαίνει στις φωτογραφίες μια κοκκινωπή θολούρα – σουβλεροί αγκώνες και πεταχτά γόνατα που ορμούσαν να το σκάσουν. Εκείνο το απόγευμα, μόλις είδε τη φωτογραφική μηχανή κρεμασμένη στον λαιμό της Ίντι, το έβαλε στα πόδια, έχοντας λόξιγκα από τα γέλια.

«Έλα εδώ, καθαρματάκι!» του φώναξε εκείνη και μετά, εντελώς παρορμητικά, σήκωσε τη μηχανή και τον τράβηξε φωτογραφία. Ήταν η τελευταία που είχαν από εκείνον. Χωρίς εστίαση. Επίπεδη πράσινη επιφάνεια με διαγώνια κλίση, άσπρα κάγκελα και η κυματιστή λάμψη μιας γαρδένιας να κυριαρχεί σε πρώτο πλάνο στην άκρη της βεράντας. Ουρανός μουντός, στην ατμόσφαιρα υγρασία από τη βροχή που ερχόταν, ρευστή εναλλαγή σκούρου μπλε και γκρίζου, ανταριασμένα σύννεφα που τα διαπερνούσαν αχτίδες φωτός. Στη γωνία του κάδρου μια θολή σκιά του Ρόμπιν, με την πλάτη γυρισμένη στον φακό, έτρεχε στην καταχνιά του γκαζόν για να πάει να συναντήσει τον θάνατο, που τον περίμενε υπομονετικά –ορατός σχεδόν– στο σκοτεινό σημείο κάτω από τη νύσσα*.

Κάμποσες ημέρες αργότερα, η Σάρλοτ ήταν ξαπλωμένη στο θεόκλειστο δωμάτιό της. Μια σκέψη πετάρισε στο μυαλό της

* Δέντρο της ανατολικής Βόρειας Αμερικής, με την επιστημονική ονομασία *Nyssa sylvatica*. Έχει κωνικό σχήμα, είναι φυλλοβόλο και φτάνει σε ύψος περίπου είκοσι πέντε μέτρων. Το φθινόπωρο τα φύλλα του παίρνουν ένα χαρακτηριστικό χρυσοκόκκινο χρώμα (ΣτΜ).

μέσα στην καταχνιά των ηρεμιστικών. Ο Ρόμπιν, όποτε πήγαινε κάπου –στο σχολείο, στο σπίτι ενός φίλου ή στης Ίντι για να περάσει το απόγευμα–, θεωρούσε επιβεβλημένο να την αποχαιρετήσει με τρυφερότητα. Πολύ συχνά, ο αποχαιρετισμός του ήταν παρατεταμένος, σαν ιεροτελεστία που ακολουθούσε συγκεκριμένα βήματα. Η Σάρлот είχε χιλιάδες αναμνήσεις από σημειωματάκια που της έγραφε, από φιλία που της έστελνε απ' το ανοιχτό παράθυρο, το χεράκι του που ανέμιζε μέσα από το τζάμι στα πίσω καθίσματα του αυτοκινήτου που ξεμάκραινε: *Αντίο! Αντίο!* Είχε μάθει από πολύ μικρός ακόμα να λέει *αντίο*, πολύ πριν μάθει το *γεια σου*. Με αυτό το *αντίο* συνήθιζε να καλωσορίζει και να αποχαιρετάει τους άλλους. Στη Σάρлот φαινόταν απίστευτα βάνανσο το γεγονός ότι εκείνη τη στερνή φορά δεν ειπώθηκε κανένα *αντίο*. Ήταν τόσο αφηρημένη ώστε δεν θυμόταν καθαρά τα τελευταία λόγια που είχε ανταλλάξει με τον Ρόμπιν, δεν θυμόταν ούτε καν την τελευταία φορά που τον είδε, ενώ αυτό που είχε ανάγκη απεγνωσμένα ήταν κάτι ακλόνητο, στέρεο, κάποια ελάχιστη ανάμνηση να την πάρει από το χέρι και να τη βοηθήσει –τώρα που είχε απομείνει τυφλή, χωρίς προσανατολισμό– να ζήσει αυτή την ερημική ζωή που ανοίχτηκε απρόσμενα μπροστά της, να υπομείνει ένα μαρτύριο που θα έληγε μόνο με τον θάνατό της. Σε κατάσταση παράνοιας από τον πόνο και την αϋπνία, φλυαρούσε ασταμάτητα στη Λίμπι (η θεία Λίμπι ήταν αυτή που την είχε βοηθήσει να τα βγάλει πέρα τότε, η Λίμπι με τις δροσερές κομπρέσες και τους ζωμούς της, η Λίμπι που έμενε ξάγρυπνη στο προσκεφάλι της ατελείωτες νύχτες στη σειρά, η Λίμπι που δεν έφευγε ποτέ από το πλάι της, η Λίμπι που την έσωσε). Γιατί ούτε ο άντρας της ούτε κανένας άλλος ήταν ικανός να της προσφέρει έστω και απειροελάχιστη παρηγοριά. Και παρόλο που η μητέρα της (η οποία έδινε στον κόσμο την εντύπωση ότι «αντιμετώπιζε

τα πράγματα με ψυχραιμία») δεν άλλαξε στο παραμικρό τις συνήθειες και την εξωτερική εμφάνισή της και εξακολουθούσε να κονταροχτυπιέται παλικάρισμα με τα προβλήματα της καθημερινότητας, η Ίντι είχε αλλάξει ολοκληρωτικά και αμετάκλητα. Το μέσα της είχε πετρώσει από τη θλίψη. Η εικόνα που παρουσίαζε ήταν φρικτή. «Σήκω από το κρεβάτι, Σάρλοτ!» φώναζε αυστηρά, ανοίγοντας απότομα τα παντζούρια. «Έλα, πια λίγο καφέ, χτενίσου, δεν γίνεται να μείνεις ξαπλωμένη για πάντα». Ακόμα και η αθώα ηλικιωμένη Λίμπι ανατρίχιαζε μερικές φορές, όταν αντίκριζε το ψυχρό βλέμμα της Ίντι, καθώς εκείνη γύριζε από το παράθυρο και κοιτούσε την κόρη της που βρισκόταν ακόμα ξαπλωμένη στη σκοτεινή κάμαρά της. Βλέμμα αγριεμένο, ανελέητο, παγερό και απόμακρο σαν τον αστερισμό του Αρκτούρου.

«Η ζωή συνεχίζεται». Αυτή η φράση ήταν από τις αγαπημένες της Ίντι. Αλλά ήταν ψέμα. Εκείνη την περίοδο η Σάρλοτ εξακολουθούσε να σηκώνεται τα πρωινά με το μυαλό της θωλωμένο από τα ηρεμιστικά, για να ετοιμάσει τον νεκρό γιο της να πάει στο σχολείο. Ακόμα πεταγόταν από το κρεβάτι πέντε και έξι φορές κάθε νύχτα και τον φώναζε. Και, μερικές φορές, για μια δυο στιγμές, πίστευε ακράδαντα ότι ο Ρόμπιν βρισκόταν επάνω, στο δωμάτιό του, και ότι όλα αυτά ήταν απλώς ένας εφιάλτης που είχε δει στον ύπνο της. Όμως, μόλις τα μάτια της προσαρμόζονταν στο σκοτάδι και αντίκριζε στο κομοδίνο τον αποκρουστικό σωρό από τα τεκμήρια της απελπιστικής πραγματικότητας (χαρτομάντιλα, μπουκαλάκια με χάπια, ξεραμένα πέταλα λουλουδιών), άρχιζε πάλι να κλαίει γοερά –παρόλο που είχε ήδη κλάψει τόσο πολύ ώστε την πονούσαν τα πλευρά της–, γιατί ο Ρόμπιν δεν βρισκόταν ούτε στο δωμάτιό του ούτε πουθενά αλλού, παρά μόνο σε ένα μέρος από όπου δεν υπήρχε γυρισμός.

Ο Ρόμπιν είχε στερεώσει τραπουλόχαρτα στις ακτίνες των τροχών του ποδηλάτου του. Η Σάρλοτ δεν είχε συνειδητοποιήσει, όσο ήταν ζωντανός, ότι το πλατάγισμά τους ήταν αυτό που τη βοηθούσε να παρακολουθεί τα πηγαινέλα του. Κάποιο παιδί στη γειτονιά είχε ποδήλατο που έκανε ακριβώς τον ίδιο ήχο και, κάθε φορά που το άκουγε από μακριά, η καρδιά της αναστατωνόταν, μόνο για μια στιγμή απεγνωσμένης προσδοκίας, μιας αναλαμπής ελπίδας, ενός αισθήματος απίστευτα βάνουσου.

Άραγε να την είχε φωνάξει να τον βοηθήσει; Η ψυχή της γινόταν κομμάτια όσο σκεφτόταν τις τελευταίες στιγμές του, αλλά αυτό ήταν το μόνο που μπορούσε να σκεφτεί. Πόσο να κράτησε; Είχε υποφέρει; Όλη μέρα κοιτούσε με βλέμμα απλάνες το ταβάνι ώσπου απλώνονταν πάνω του σκιές, και μετά έμενε ξάγρυπνη, με τα μάτια καρφωμένα στη λάμψη από τα ηλεκτρονικά ψηφία του ρολογιού μες στο σκοτάδι.

«Δεν ωφελεί σε τίποτα να μένεις ξαπλωμένη στο κρεβάτι και να κλαις όλη μέρα», έλεγε η Ίντι επίμονα. «Θα νιώσεις πολύ καλύτερα έτσι και σηκωθείς, ντυθείς και πας στο κομμωτήριο να φτιάξεις τα μαλλιά σου».

Στα όνειρα που έβλεπε στον λιγοστό ύπνο της, ο Ρόμπιν ήταν μακριά της, αδύνατο να τον φτάσει, σαν να την απέφευγε και να ήθελε να της κρύψει κάτι. Λαχταρούσε να ακούσει από το στόμα του έστω μία λέξη, αλλά εκείνος ποτέ δεν την κοιτούσε στα μάτια, ποτέ δεν της μιλούσε. Τις πιο δύσκολες μέρες, η Λίμπι της μουρμούριζε κάτι αδιάκοπα, κάτι που η Σάρλοτ δεν καταλάβαινε. *«Καλή μου, δεν ήταν γραφτό μας να τον έχουμε για πάντα κοντά μας. Δεν ήταν δικός μας, δεν γινόταν να τον κρατήσουμε. Ήταν μεγάλη τύχη που μας συντρόφεψε έστω αυτόν τον λίγο καιρό».*

Αυτή ήταν η σκέψη που καρφώθηκε στο μυαλό της Σάρλοτ, μέσα στην καταχνιά των ηρεμιστικών, εκείνο το ζεστό πρωί στο

θεόκλειστο δωμάτιο. Ότι αυτό που της είχε πει η Λίμπι ήταν αλήθεια. Και ότι, με τον έναν ή τον άλλον παράδοξο τρόπο, ο Ρόμπιν, ακόμα και από τότε που ήταν μωρό, προσπαθούσε να την αποχαιρετήσει, κάτι που κράτησε σε όλη τη σύντομη ζωή του.

Η Ίντι ήταν ο τελευταίος άνθρωπος που τον είδε. Εκτός από αυτό τίποτε άλλο δεν ήταν ξεκάθαρο. Η Σάρлот, ενώ οι δικοί της κουβέντιαζαν στο σαλόνι –μεγαλύτερες παύσεις πια, όλοι κοιτούσαν τριγύρω χαμογελαστά καθώς περίμεναν να τους φωνάξουν να καθίσουν στο τραπέζι–, ήταν πεσμένη στα γόνατα μπροστά στον μπουφέ της τραπεζαρίας και ψαχούλευε με μανία να βρει τις καλές λινές πετσέτες (όταν μπήκε μέσα, διαπίστωσε ότι στο τραπέζι ήταν τοποθετημένες οι καθημερινές βαμβακερές πετσέτες· η Άιντα –κλασικά– ισχυρίστηκε ότι πρώτη φορά άκουγε πως υπήρχαν οι άλλες και είπε ότι οι καρό πετσέτες του πικνίκ ήταν οι μόνες που βρήκε). Η Σάρлот είχε μόλις βρει τις καλές πετσέτες και ήταν έτοιμη να ξεμπροστιάσει την Άιντα (*Βλέπεις; Στο συρτάρι που σου είπα ήταν*) όταν πάγωσε από την ακράδαντη βεβαιότητα ότι κάτι δεν πήγαινε καλά.

Το μωρό. Αυτό ήταν το πρώτο πράγμα που της ήρθε αυτόματα στο μυαλό, υπαγορευμένο από το ένστικτό της. Σηκώθηκε αλαφιασμένη, άφησε τις πετσέτες να πέσουν στο χαλί και βγήκε τρέχοντας στην μπροστινή βεράντα.

Αλλά η Χάριετ ήταν μια χαρά. Δεμένη με τους ιμάντες ασφαλείας στο πορτμπεμπέ της, κοιτούσε επίμονα τη μητέρα της με τα μεγάλα και όλο σοβαρότητα μάτια της. Η Άλισον καθόταν στο δρομάκι και πιπίλιζε τον αντίχειρά της. Δικνιζόταν μπρος πίσω και έβγαζε έναν υπόκωφο ήχο που θύμιζε φτερούγισμα μέλισσας, έναν βόμβο – σώα και αβλαβής, όπως φαινόταν με την πρώτη ματιά, αλλά η Σάρлот κατάλαβε ότι η μικρή είχε κλάψει.

«Τι έπαθες;» ρώτησε η Σάρλοτ. «Μήπως χτύπησες;»

Η Άλισον όμως, με τον αντίχειρα ακόμα στο στόμα της, κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

Η Σάρλοτ είδε με την άκρη του ματιού της μια αστραπιαία κίνηση στην άκρη της αυλής – μήπως ήταν ο Ρόμπιν; Αλλά, όταν γύρισε το κεφάλι της προς τα εκεί για να δει καλύτερα, δεν υπήρχε κανείς.

«Σίγουρα;» ρώτησε την Άλισον. «Μήπως σε γρατζούνισε το γατάκι;»

Η Άλισον κούνησε πάλι το κεφάλι της αρνητικά. Η Σάρλοτ γονάτισε και την κοίταξε στα γρήγορα από την κορυφή μέχρι τα νύχια. Δεν διέκρινε ούτε καρούμπαλα ούτε μελανιές. Το γατάκι είχε εξαφανιστεί.

Η Σάρλοτ, ακόμα κυριευμένη από ανησυχία, φίλησε την Άλισον στο μέτωπο, την πήρε από το χέρι και την πήγε μέσα στο σπίτι («Γλυκιά μου, γιατί δεν πας να δεις τι κάνει η Άιντα στην κουζίνα;»), και μετά γύρισε πίσω για να πάρει το μωρό. Είχε ξανανιώσει αυτές τις στιγμιαίες κρίσεις πανικού κι άλλες φορές, συνήθως μέσα στη νύχτα και πάντα όταν κάποιο από τα παιδιά της δεν είχε κλείσει ακόμα τους έξι μήνες. Ξυπνούσε απότομα από τον βαθύ ύπνο της, πεταγόταν όρθια και έτρεχε στην κούνια. Αλλά η Άλισον δεν είχε χτυπήσει και το μωρό ήταν μια χαρά... Πήγε στο σαλόνι και έδωσε τη Χάριет στη θεία της την Αντελέιντ. Μάζεψε τις πετσέτες από το χαλί της τραπεζαρίας και –ενώ ακόμα βρισκόταν σχεδόν σε κατάσταση υπνοβασίας, χωρίς να ξέρει το γιατί– έσυρε τα βήματά της στην κουζίνα για να πάρει το βαζάκι με την κρέμα βερίκοκου για το μωρό.

Ο σύζυγός της, ο Ντιξ, είχε πει να μην τον περιμένουν για φαγητό. Είχε πάει να κυνηγήσει πάπιες. Δεν υπήρχε πρόβλημα, δεν την πείραζε αυτό. Ο Ντιξ, όταν δεν δούλευε στην τράπεζα, πήγαινε για κυνήγι ή βρισκόταν στο σπίτι της μητέρας

του. Άνοιξε τη δίφυλλη πόρτα της κουζίνας και τράβηξε κοντά της ένα σκαμνί για να κατεβάσει την κρέμα του μωρού από το ντουλάπι. Η Άιντα Ρου ήταν σκυμμένη και τραβούσε ένα ταψί με ψωμάκια από τον φούρνο. «Ο Θεός», τραγουδούσε μια σπασμένη νέγρικη φωνή στο ραδιόφωνο. «Ο Θεός δεν αλλάζει ποτέ».

Εκείνη η εκπομπή με τα γκόσπελ είχε στοιχειώσει τη Σάρλοτ, αλλά δεν το είχε αποκαλύψει ποτέ σε κανέναν. Αν η Άιντα δεν είχε βάλει το ραδιόφωνο στη διαπασών, μπορεί να είχαν ακούσει τι γινόταν έξω στην αυλή, μπορεί να είχαν καταλάβει ότι κάτι δεν πήγαινε καλά. Από την άλλη, όμως, σκεφτόταν καθώς στριφογύριζε στο κρεβάτι της τις νύχτες και έφερνε πεισματικά στο μυαλό της τα γεγονότα ξανά και ξανά, όλα με τη σειρά, για να εντοπίσει την πρωταρχική αιτία, αυτή η ίδια είχε αναγκάσει τη θρησκευόμενη Άιντα να δουλέψει Κυριακή. *Ἐξ ἡμέρας ἔργα καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.* Αυτό έλεγε η τέταρτη από τις Δέκα Εντολές. Ο Θεός στην Παλαιά Διαθήκη τιμωρούσε πάντα τους ανθρώπους για πολύ μικρότερα παραπτώματα.

«Τα ψωμάκια κοντεύουν», είπε η Άιντα Ρου, σκύβοντας πάλι στον φούρνο.

«Άιντα, άσε να τα βγάλω εγώ. Μου φαίνεται ότι θα πιάσει βροχή. Πήγαινε να μαζέψεις τα ρούχα και να φωνάξεις τον Ρόμπιν να έρθει για φαγητό».

Η Άιντα, μόλις γύρισε, μουτρωμένη και τσαντισμένη, με μια αγκαλιά λευκά πουκάμισα, είπε: «Δεν έρχεται με τίποτα».

«Να του πεις να έρθει μέσα τώρα αμέσως».

«Δεν ξέρω πού είναι. Τον φώναξα πολλές φορές».

«Μπορεί να έχει πάει απέναντι».

Η Άιντα έβαλε τα πουκάμισα στο καλάθι με τα ασιδέρωτα. Η σήτα της πόρτας έκλεισε με πάταγο. Η Σάρλοτ άκουσε την

Άιντα να φωνάζει: «Ρόμπιν! Έλα εδώ αμέσως, αλλιώς θα φας ένα χεράκι ξύλο!»

Και μετά, πάλι: «Ρόμπιν!»

Αλλά ο Ρόμπιν δεν ήρθε.

«Αχ, για όνομα του Θεού», είπε η Σάρλοτ, σκουπίζοντας τα χέρια της με μια πετσέτα της κουζίνας, και βγήκε στην αυλή.

Με το που βρέθηκε εκεί συνειδητοποίησε, με κάποια ανησυχία που πιο πολύ εκνευρισμός ήταν, ότι δεν είχε ιδέα πού να ψάξει τον Ρόμπιν. Το ποδήλατό του ήταν στηριγμένο στα κάγκελα της βεράντας. Ο μικρός ήξερε ότι δεν έπρεπε να απομακρύνεται όταν κόντευε η ώρα του φαγητού, ειδικά όταν είχαν καλεσμένους.

«Ρόμπιν!» φώναξε. Μήπως της κρυβόταν; Στη γειτονιά δεν έμεναν άλλα παιδιά της ηλικίας του και, μολονότι μια στο τόσο εμφανίζονταν κουρελιάρικα πιτσιρίκια, μαύρα και λευκά, που ανηφόριζαν από το ποτάμι και περιδιάβαιναν τα φαρδιά και σκιερά από τις βελανιδιές πεζοδρόμια της οδού Τζορτζ, τη συγκεκριμένη στιγμή δεν φαινόταν κανένα πουθενά. Η Άιντα δεν άφηνε τον Ρόμπιν να παίζει μαζί τους, αλλά μερικές φορές εκείνος παράκουγε τις ρητές απαγορεύσεις της. Τα πιο μικρά από τα παιδιά ήταν για λύπηση, με τα γδαρμένα γόνατα και τα βρόμικα πόδια τους. Παρόλο που η Άιντα Ρου τα έδιωχνε κλοτησδόν από την αυλή, η Σάρλοτ, όποτε την έπιαναν οι ευαισθησίες της, τους έδινε κέρματα και λεμονάδα. Όμως, με το που εκείνα τα αλητάκια μεγάλωσαν κι έγιναν δεκατριών δεκατεσσάρων ετών, προτιμούσε να μη βγαίνει από το σπίτι και να αφήνει την Άιντα να τα κυνηγάει και να τα διώχνει όσο άγρια έκρινε απαραίτητο. Πυροβολούσαν σκυλιά με αεροβόλα, έκλεβαν διάφορα πράγματα από τις βεράντες των σπιτιών, όποτε άνοιγαν το στόμα τους έλεγαν μόνο βρομόλογα και περιφέρονταν στους δρόμους ακόμα και νυχτιάτικα.

«Είδα κάποιους από αυτούς τους αλήτες να κατηφορίζουν τον δρόμο τρέχοντας πριν από λίγο», είπε η Άιντα. «Δεν αντέχω την πλέμπα».

Όταν έλεγε «πλέμπα» εννοούσε τα φτωχά λευκά παιδιά. Τα σιχαινόταν και τα κατηγορούσε χωρίς δεύτερη συζήτηση για οτιδήποτε στραβό συνέβαινε τριγύρω, ακόμα και εκείνα που η Σάρλοτ ήταν σίγουρη ότι δεν είχαν απολύτως καμία σχέση με το παραμικρό.

«Ήταν μαζί τους ο Ρόμπιν;» ρώτησε η Σάρλοτ.

«Όχι».

«Πού είναι τώρα;»

«Τα έδιωξα».

«Προς τα πού πήγαν;»

«Πέρα, στον παλιό σταθμό».

Η ηλικιωμένη κυρία Φάουντεν, η γειτόνισσά τους, με τη λευκή ζακέτα της και τα αστεία γυαλιά της, είχε βγει στην αυλή για να δει τι συνέβαινε. Από κοντά την ακολουθούσε το γηραλέο κανίς της, ο Μίκι, με το οποίο παρουσίαζε κωμική ομοιότητα: σουβλερή μύτη, τραχιές γκρίζες μπουκλές, βλέμμα όλο καχυποψία.

«Τι βλέπω;» φώναξε πρόσχαρα. «Έχετε γιορτή στο σπίτι σήμερα, ε;»

«Εμείς κι εμείς είμαστε, οικογενειακά», απάντησε η Σάρλοτ, σαρώνοντας με τα μάτια της τον ορίζοντα που σκούραινε πέρα από την οδό Νάτσεζ, εκεί όπου οι ράγες του τρένου απλώνονταν σε ευθεία γραμμή και χάνονταν στο βάθος. Έπρεπε να είχε προσκαλέσει την κυρία Φάουντεν στο τραπέζι. Η κυρία Φάουντεν ήταν χήρα και ο μοναχογιός της είχε σκοτωθεί στον πόλεμο της Κορέας, αλλά ήταν γκρινιάρα, κουτσομπόλα και τρομερά αδιάκριτη. Ο σύζυγός της, που είχε καθαριστήριο, είχε πεθάνει σχετικά νέος και ο κόσμος αστειευόταν λέγοντας ότι εκείνη τον είχε στείλει στον τάφο με την αβάσταχτη φλυαρία της.

«Τι συμβαίνει;» ρώτησε η κυρία Φάουντεν.

«Μήπως είδατε τον Ρόμπιν;»

«Όχι. Όλο το απόγευμα ήμουν πάνω στη σοφίτα και καθάριζα. Το ξέρω ότι έχω τα χάλια μου. Βλέπετε πόσα σκουπίδια έβγαλα στο πεζοδρόμιο; Ξέρω ότι το σκουπιδιάρικο θα περάσει την Τρίτη και δεν μου αρέσει καθόλου που τα παράτησα έτσι έξω στον δρόμο, αλλά δεν έχω ιδέα τι άλλο να κάνω. Για πού το έσκασε ο Ρόμπιν; Δεν τον βρίσκετε;»

«Σίγουρα δεν θα έχει πάει κάπου μακριά», είπε η Σάρлот, πηγαίνοντας στο πεζοδρόμιο για να κοιτάξει κάτω στον δρόμο. «Αλλά είναι ώρα για φαγητό».

«Όπου να 'ναι θα ρίξει καρεκλοπόδαρα», είπε η Άιντα, σηκώνοντας το βλέμμα της στον ουρανό.

«Δεν πιστεύω να έπεσε στη λιμνούλα, ε;» είπε η κυρία Φάουντεν όλο αγωνία. «Πάντα φοβόμουν μήπως πέσει εκεί μέσα κάποιο από τα παιδάκια σας».

«Το νερό της λιμνούλας δεν είναι ούτε τριάντα πόντους», αποκρίθηκε η Σάρлот, αλλά πάντως έκανε μεταβολή και κατευθύνθηκε στην πίσω αυλή.

Η Ίντι είχε βγει στη βεράντα. «Συμβαίνει κάτι;» ρώτησε.

«Δεν είναι εκεί πίσω», φώναξε η Άιντα Ρου. «Κοίταξα ήδη».

Η Σάρлот, καθώς περνούσε μπροστά από το ανοιχτό παράθυρο της κουζίνας στο πλάι του σπιτιού, άκουσε πάλι την εκπομπή της Άιντα στο ραδιόφωνο:

Γλυκά και τρυφερά ο Χριστός μας καλεί

Καλεί εσένα κι εμένα

Κοίτα, στις πύλες περιμένει και μας θωρεί...

Η πίσω αυλή ήταν έρημη, η πόρτα της αποθήκης για τα εργαλεία μισάνοιχτη. Κανείς μέσα. Ένα στρώμα παχύρρευστης γλίτσας, σαν βλέννα, επέπλεε ατάραχα στη λιμνούλα. Μόλις η

Σάρλοτ σήκωσε το βλέμμα της στον ουρανό, μια αστραπή έλαμψε μέσα στα μαύρα σύννεφα, σαν μπερδεμένο λαμπερό νήμα.

Η κυρία Φάουντεν ήταν αυτή που τον είδε πρώτη. Η κραυγή παρέλυσε τη Σάρλοτ. Γύρισε κι έτρεξε πίσω γρήγορα, πολύ γρήγορα, όχι όσο γρήγορα χρειαζόταν, ενώ μια υπόκωφη βροντή αντηχούσε στο βάθος, όλα φωτίζονταν απόκοσμα κάτω από τον ανταριασμένο ουρανό και το έδαφος χανόταν κάτω από τα πόδια της, καθώς τα τακούνια των παπουτσιών της βυθίζονταν στο λασπωμένο χώμα, καθώς η χορωδία εξακολουθούσε να τραγουδάει κάπου και μια άξαφνη δυνατή ριπή ανέμου, φορτωμένη με τη δροσιά της επικείμενης βροχής, σάρωσε τις φυλλωσιές στις βελανιδιές πάνω από το κεφάλι της και ο ήχος θύμισε χτύπημα από πελώριες φτερούγες και το γρασίδι κυμάτιζε πράσινο και κιτρινωπό λες και ήταν θάλασσα. Κι εκείνη προχωρούσε παραπατώντας, τυφλή και τρομοκρατημένη, για να φτάσει εκεί όπου είχε καταλάβει, ήταν σίγουρη –γιατί τα είχε πει όλα η κραυγή της κυρίας Φάουντεν– ότι θα αντίκριζε την αδιανόητη συμφορά.

Πού ήταν η Άιντα όταν έφτασε εκεί η Σάρλοτ; Πού ήταν η Ίντι; Το μόνο που θυμόταν ήταν η κυρία Φάουντεν, το τσαλακωμένο χαρτομάντιλο στο χέρι της που ήταν κολλημένο στο στόμα της, το αλαφιασμένο βλέμμα της πίσω από τα γυαλιά της με τον σκελετό από ταρταρούγα. Η κυρία Φάουντεν και το κανίς που γάβγιζε και ο αντίλαλος από πουθενά και από κάπου και από παντού ταυτόχρονα των αλλόκοσμων ουρλιαχτών της Ίντι.

Ο Ρόμπιν ήταν κρεμασμένος από ένα καλώδιο τυλιγμένο στον λαιμό του, ριγμένο πάνω σε ένα χαμηλό κλαδί της νύσσας που ορθωνόταν κοντά στον φουντωμένο φράχτη από θάμνους αγριομυρτιάς ανάμεσα στο σπίτι της Σάρλοτ και της κυρίας Φάουντεν. Και ήταν νεκρός. Οι μύτες των αθλητικών παπουτσιών του αιωρούνταν άψυχα είκοσι εκατοστά από το γρασίδι. Το

γατάκι, ο Γουίνι, ήταν ξαπλωμένο σε ένα κλαδί και ανακάτευε παιχνιδιάρικα και σκανδαλιάρικα τα χαλκόχρωμα μαλλιά του Ρόμπιν, που αναδεύονταν από το αεράκι και λαμπύριζαν και που ήταν πια το μόνο πάνω του που διατηρούσε το κανονικό χρώμα του.

«Γύρνα σπίτι», τραγουδούσε μελωδικά η χορωδία στο ραδιόφωνο.

Γύρνα σπίτι...

Εσύ που κόπιασες γύρνα σπίτι

Μαύρος καπνός ξεχύθηκε από το παράθυρο της κουζίνας. Οι κροκέτες κοτόπουλου στον φούρνο είχαν αρπάξει, γίνονταν κάρβουνο. Ήταν το αγαπημένο πιάτο της οικογένειας, αλλά, από εκείνη τη μέρα και μετά, κανείς ποτέ πια δεν μπόρεσε να τις ξαναβάλει στο στόμα του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο Θάνατος του Γάτου

Δώδεκα χρόνια μετά τον θάνατο του Ρόμπιν, κανένας δεν είχε μάθει τίποτα παραπάνω για το πώς είχε καταλήξει να κρεμαστεί από το δέντρο στην αυλή του από όσα έγιναν γνωστά τη μέρα του συμβάντος.

Οι κάτοικοι της πόλης εξακολουθούσαν να το συζητούν. Το χαρακτήριζαν «δυστύχημα», παρόλο που όλα τα στοιχεία (όπως λεγόταν σε παρέες που μαζεύονταν για να παίξουν μπριτζ, στο κουρείο, σε μαγαζιά με είδη για ψάρεμα, στις αίθουσες αναμονής ιατρικών και στη μεγάλη τραπεζαρία του Κάντρι Κλαμπ) έδειχναν ότι μόνο για δυστύχημα δεν επρόκειτο. Βέβαια ήταν δύσκολο να φανταστεί κανείς ένα εννιάχρονο παιδί να καταφέρνει να απαγχονιστεί μόνο του εξαιτίας κάποιου λάθους ή επειδή έτυχε μια κακιά ώρα. Όλοι γνώριζαν τις λεπτομέρειες, που αποτελούσαν την πηγή ατελείωτων εικασιών και συζητήσεων. Ο Ρόμπιν είχε κρεμαστεί με ένα καλώδιο από αυτά που χρησιμοποιούσαν οι ηλεκτρολόγοι, κάτι σχετικά δυσεύρετο, και κανείς δεν μπορούσε να καταλάβει πώς είχε φτάσει στα χέρια του. Ήταν χοντρό και δύσκαμπτο, και ο επιθεωρητής από το Μέμφις είχε πει στον σερίφη της πόλης (που τώρα πια είχε βγει στη σύνταξη) ότι, κατά τη γνώμη του, ήταν αδύνατο ένα μικρό παιδί σαν τον Ρόμπιν να έχει δέσει τους κόμπους μόνο

του. Το καλώδιο ήταν δεμένο στο δέντρο με τσαπατσούλικο και ερασιτεχνικό τρόπο, αλλά κανείς δεν ήξερε αν αυτό έδειχνε απειρία ή βιασύνη από την πλευρά του δολοφόνου. Και τα σημάδια στο κορμάκι του Ρόμπιν (όπως είπε ο παιδίατρός του, που είχε μιλήσει με τον ιατροδικαστή της πολιτείας, ο οποίος, με τη σειρά του, είχε μελετήσει την έκθεση του ιατροδικαστή της κομητείας) έδειχναν ότι η αιτία θανάτου του Ρόμπιν δεν ήταν η ρήξη αυχένα αλλά ο στραγγαλισμός. Ορισμένοι πίστευαν ότι ο δολοφόνος τον είχε στραγγαλίσει όσο βρισκόταν στην κρεμάλα. Άλλοι υποστήριζαν ότι τον είχε στραγγαλίσει στο έδαφος και κατόπιν τον κρέμασε στο δέντρο, σαν να το αποφάσισε την τελευταία στιγμή.

Τόσο οι κάτοικοι της πόλης όσο και η οικογένεια του Ρόμπιν δεν είχαν καμία αμφιβολία ότι ο μικρός ήταν θύμα εγκληματικής ενέργειας. Αλλά κανείς δεν ήξερε ποιος ήταν ο δράστης και με τι κίνητρο είχε προβεί σε αυτή την πράξη. Από τη δεκαετία του 1920 είχαν συμβεί μόνο δύο φόντοι. Δύο γυναίκες από εξέχουσες οικογένειες είχαν δολοφονηθεί από τους ζηλιάρηδες συζύγους τους, αλλά αυτές οι ιστορίες ήταν παλιά και ξεχασμένα σκάνδαλα, αφού όλοι οι εμπλεκόμενοι είχαν πεθάνει από καιρό. Και μια στο τόσο, έβρισκαν νεκρό κάποιον μαύρο στην Αλεξάνδρεια, αλλά (όπως έσπευδαν να τονίσουν οι πιο πολλοί λευκοί) αυτούς τους φόντους τους διέπρατταν άλλοι νέγροι, με αφορμή κάποιες υποθέσεις που αφορούσαν αποκλειστικά τους νέγρους. Όμως, ο θάνατος ενός μικρού παιδιού ήταν εντελώς διαφορετικό ζήτημα – τρόμαζε τους πάντες, πλούσιους και φτωχούς, μαύρους και λευκούς, και κανείς δεν μπορούσε να διανοηθεί ποιος ήταν ικανός να κάνει τέτοιο πράγμα και γιατί.

Στη γειτονιά γινόταν λόγος για έναν Μυστηριώδη Περιπλανώμενο, και χρόνια μετά τον θάνατο του Ρόμπιν υπήρχαν ακόμα κάμποσοι που ισχυρίζονταν ότι τον είχαν δει. Σύμφωνα με

τις μαρτυρίες, επρόκειτο για έναν γιγαντόσωμο άντρα, αλλά, πέρα από αυτό το χαρακτηριστικό, οι περιγραφές διέφεραν πολύ μεταξύ τους. Άλλοι έλεγαν ότι ήταν μαύρος, άλλοι ότι ήταν λευκός. Κάποιες εκδοχές τον ήθελαν να έχει έντονα διακριτικά σημάδια, όπως ένα κομμένο δάχτυλο, ραιβοποδιά, μια βαθιά ουλή στο ένα μάγουλο. Έλεγαν ότι ήταν ένας αδίστακτος πληρωμένος δολοφόνος που είχε στραγγαλίσει το παιδί ενός γερουσιαστή από το Τέξας και είχε δώσει το πτώμα να το φάνε τα γουρούνια. Ένας πρώην κλόουν του ροντέο, που παρέσυρε μικρά παιδιά κάνοντας εντυπωσιακά κόλπα με το λάσο και μετά τα σκότωνε. Ένας ψυχοπαθής μισότρελος, καταζητούμενος σε έντεκα πολιτείες, που το είχε σκάσει από το ψυχιατρείο του Γουίτφιλντ. Όμως, παρόλο που οι γονείς στην Αλεξάνδρεια έλεγαν στα παιδιά τους να έχουν τον νου τους και να προσέχουν, και παρόλο που όλο και κάποιος έβλεπε αυτόν τον γίγαντα να περιφέρεται κουτσαίνοντας στα περίξ της οδού Τζορτζ κάθε Χαλοουίν, ο Περιπλανώμενος παρέμενε ασύλληπτος, άπιαστος. Η αστυνομία είχε μαζέψει στο τμήμα και είχε ανακρίνει όλους τους περιπλανώμενους ανέστιους και ματάκηδες σε ακτίνα εκατόν πενήντα χιλιομέτρων μετά τον θάνατο του μικρού Κλιβ, αλλά η έρευνα δεν κατέληξε πουθενά. Και αφού σε κανέναν δεν άρεσε η ιδέα ότι υπήρχε ένας φονιάς που κυκλοφορούσε ελεύθερος, ο φόβος εξακολουθούσε να κυριαρχεί και να τρέφεται από την εντύπωση ότι ο γίγαντας συνέχιζε να παραμονεύει στη γειτονιά και να παρακολουθεί από ένα σεντάν παρκαρισμένο απόμερα τα παιδιά που έπαιζαν.

Αυτά τα πράγματα τα έλεγαν οι κάτοικοι της πόλης. Η οικογένεια του Ρόμπιν δεν συζητούσε ποτέ το ζήτημα. Μα ποτέ όμως.

Θέμα συζήτησης της οικογένειάς του ήταν ο ίδιος ο Ρόμπιν. Αφηγούνταν περιστατικά από τότε που ήταν μωρό, που πήγαινε

στο νηπιαγωγείο και έπαιζε στην παιδική ομάδα μπείζμπολ, όλα τα γλυκά και αστεία και ασήμαντα πράγματα που θυμούνταν ότι είχε κάνει ή είχε πει. Οι ηλικιωμένες θείες του ανακαλούσαν στη μνήμη τους ατελείωτες μικρολεπτομέρειες. Τα παιχνίδια που είχε, τα όνειρα που έβλεπε στον ύπνο του και που τους αφηγούνταν, τα πράγματα που αντιπαθούσε, αυτά που επιθυμούσε και αγαπούσε πιο πολύ. Κάποιες από αυτές τις λεπτομέρειες ήταν ακριβείς. Κάποιες άλλες όχι. Κάμποσες δεν ήταν δυνατόν να τις επιβεβαιώσουν με σιγουριά, αλλά όταν οι Κλιβ έκριναν ότι ένα υποκειμενικό θέμα ήταν ακριβές, τότε αυτό μεταμορφωνόταν, αυτόματα και τελεσίδικα, σε αλήθεια, χωρίς κανείς τους να αντιλαμβάνεται την αλχημεία που είχαν κάνει όλοι μαζί προκειμένου να πετύχουν αυτή τη μετατροπή.

Οι μυστηριώδεις και περίεργες συνθήκες του θανάτου του Ρόμπιν δεν αποτελούσαν αντικείμενο αυτής της αλχημείας. Οι Κλιβ, όσο δεσποτικά κι αν ήταν τα ένστικτα αναθεωρητισμού τους, δεν δέχονταν με τίποτα ότι αυτή η ιστορία μπορούσε να εξηγηθεί με βάση μια λογική αλληλουχία γεγονότων ικανή να ενώσει αυτά τα θραύσματα· ότι ήταν δυνατόν να συναχθεί κάποιο λογικό συμπέρασμα, να πάρουν εκ των υστέρων ένα μάθημα, να αποκομίσουν ένα ηθικό δίδαγμα. Το μόνο που τους είχε απομείνει ήταν ο ίδιος ο Ρόμπιν, ή έστω οι αναμνήσεις τους από εκείνον. Και το μεγαλύτερο αριστούργημά τους ήταν η άψογη περιγραφή του χαρακτήρα του, διεξοδικά και φιλόπονα εμπλουτισμένη στην πάροδο των χρόνων. Επειδή ήταν ένα τόσο αξιαγάπητο και τρελούτσικο αγοράκι και επειδή τα καπρίτσια και οι ιδιαιτερότητές του ήταν ο λόγος για τον οποίο τον αγαπούσαν όλοι τόσο πολύ, μέσα από τις αναπαραστάσεις και τις αναπλάσεις του η παρορμητική ζωηράδα του ζωντανού Ρόμπιν προβαλλόταν κάποιες στιγμές με οδυνηρή ευκρίνεια, και τότε ήταν σαν να τον έβλεπαν να κατηφορίζει τον δρόμο

τρέχοντας με το ποδήλατό του, να σκύβει μπροστά, τα μαλλιά του να ανεμίζουν, να κάνει πετάλι τόσο γοργά που το ποδήλατο κλυδωνιζόταν ελαφρά, ένα παιδί αεικίνητο, απρόβλεπτο, ολοζώντανο. Αλλά αυτή η ευκρίνεια ήταν απατηλή και προσέδιδε παραπλανητική αληθοφάνεια σε κάτι που κατά κύριο λόγο ήταν μύθευμα, γιατί η ιστορία, σε άλλα σημεία της, ξέφτιζε και γινόταν σχεδόν διάφανη, ακτινοβόλα αλλά παράδοξα ασαφής, όπως είναι μερικές φορές οι βίοι των αγίων.

«Πόσο θα του άρεσε του Ρόμπιν αυτό!» έλεγαν οι θείες στοργικά. «Τι γέλια θα έκανε ο Ρόμπιν!» Στην πραγματικότητα, ο Ρόμπιν ήταν ένα απρόβλεπτο, ελαφρόμυαλο παιδί, σοβαρό τις πιο απίθανες στιγμές, πρακτικά σε κατάσταση υστερίας κάποιες άλλες, και, όσο ζούσε, μεγάλο μέρος της γοητείας του οφειλόταν στον άστατο χαρακτήρα του. Οι μικρές αδελφές του, όμως, που ουσιαστικά δεν τον είχαν γνωρίσει καθόλου, μεγάλωσαν με τη βεβαιότητα ότι γνώριζαν με ακρίβεια ποιο ήταν το αγαπημένο του χρώμα (το κόκκινο), το αγαπημένο του βιβλίο (*Ο Άνεμος στις Ιτιές**) και ο αγαπημένος του ήρωας σε αυτό (ο κύριος Βάτραχος), η αγαπημένη του γεύση παγωτού (σοκολάτα) και η αγαπημένη του ομάδα μπίτζμπολ (οι Κάρντιναλς) και χίλια δυο άλλα πράγματα που αυτές, παιδιά ζωντανά, που προτιμούσαν παγωτό σοκολάτα τη μία εβδομάδα και ροδάκινο την άλλη, δεν ήταν καν σίγουρες ότι ήξεραν για τον ίδιο τους τον εαυτό. Κατά συνέπεια, η σχέση τους με τον πεθαμένο αδελφό τους ήταν εξαιρετικά στενή. Ο επιβλητικός, φωτεινός και απaráλλακτος χαρακτήρας του έλαμπε σταθερά κόντρα στην αβεβαιότητα και την αμφιταλάντευση των δικών

* Κλασικό βιβλίο της αγγλικής παιδικής λογοτεχνίας με ήρωες ζώα και πρωτότυπο τίτλο *The Wind in the Willows*. Έργο του Σκοτσέζου συγγραφέα Κένεθ Γκράχαμ (1859-1932), κυκλοφόρησε το 1908 και έκτοτε έχει μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες.

τους χαρακτήρων, αλλά και του χαρακτήρα των ανθρώπων τους οποίους γνώριζαν. Και μεγάλωσαν με την πίστη ότι αυτό οφειλόταν στη σπάνια και ακτινοβόλα προσωπικότητα του Ρόμπιν και σε καμία περίπτωση στο γεγονός ότι ήταν πεθαμένος.

Οι μικρές αδελφές του Ρόμπιν, όταν μεγάλωσαν, έγιναν πολύ διαφορετικές από εκείνον, αλλά και πολύ διαφορετικές μεταξύ τους.

Η Άλισον είχε γίνει πια δεκαέξι χρονών. Ενώ πριν ήταν ένα δειλό και συνεσταλμένο κοριτσάκι που όλο χτυπούσε και πάθαινε μελανιές, καιγόταν εύκολα από τον ήλιο και έκλαιγε με το παραμικρό, μεγαλώνοντας έγινε, παραδόξως, η ωραία της οικογένειας. Μακριά πόδια, πυρρόξανθα μαλλιά, υγρά ανοιχτοκάστανα μάτια. Όλη της τη χάρη τη χρωστούσε στην αέρινη εμφάνισή της. Η φωνή της ήταν απαλή, οι τρόποι της νωχελικοί, τα χαρακτηριστικά του προσώπου της ονειρικά και ακαθόριστα. Η γιαγιά της η Ίντι, που της άρεσαν το σπινθηροβόλο βλέμμα και τα έντονα χρώματα, ήταν απογοητευμένη με το πώς είχε εξελιχθεί η εγγονή της. Η Άλισον ήταν ντελικάτη και ανεπιτήδευτη, σαν τα αγριολούλουδα του Ιουνίου, είχε μια νεανική φρεσκάδα που (η Ίντι το ήξερε αυτό καλύτερα από τον καθένα, δεν σήκωνε αντιρρήσεις) ήταν το πρώτο χαρακτηριστικό που χανόταν. Ονειροπολούσε. Αναστέναζε συνέχεια. Το περπάτημά της ήταν παράξενο –έσερνε τα πόδια της με τα δάχτυλά τους λυγισμένα–, το ίδιο και ο τρόπος ομιλίας της. Πάντως ήταν όμορφη, με έναν δικό της ντροπαλό και γλυκανάλατο τρόπο, και τα αγόρια στην τάξη της στο σχολείο είχαν αρχίσει να τη λεφωθούν στο σπίτι και να ζητούν να της μιλήσουν. Η Ίντι την παρατηρούσε διεξοδικά (το βλέμμα της χαμηλωμένο, το πρόσωπό της κατακόκκινο να φλέγεται από τη συστολή), καθώς

είχε το ακουστικό στηριγμένο ανάμεσα στον ώμο και το αφτί της, να σέρνει μπρος πίσω τη μύτη του παπουτσιού της, στιλ Oxford, στο πάτωμα και να τραυλίζει από την αμηχανία και την ντροπή.

«Τι κρίμα», γκρίνιαζε φωναχτά η Ίντι, «μια τόσο *χαριτωμένη* κοπέλα (ο τόνος της Ίντι προσέδιδε στη λέξη *χαριτωμένη* ένα άλλο νόημα, δήλωνε την *αδύναμη* και *αναμικτή*) να έχει τόσο αταίριαστη στάση». Η Άλισον έπρεπε να μην αφήνει τα μαλλιά της να πέφτουν στα μάτια της. Η Άλισον έπρεπε να στέκεται με ίσια την πλάτη, να δείχνει αυτοπεποίθηση και σιγουριά και όχι να καμπουριάζει. Η Άλισον έπρεπε να χαμογελάει, να μιλάει πιο δυνατά, να αποκτήσει ενδιαφέροντα, να ρωτάει τους άλλους για τον εαυτό τους όταν δεν της ερχόταν στο μυαλό κάτι ενδιαφέρον για να συζητήσει. Αυτές τις συμβουλές, αν και καλοπροαίρετες, η Ίντι συχνά τις έδινε ενώπιον τρίτων και με τόσο εκνευρισμό που η Άλισον σηκωνόταν κι έφευγε παραπατώντας και με δάκρυα στα μάτια.

«Ε λοιπόν, δεν με νοιάζει», έλεγε η Ίντι, σπάζοντας τη σιωπή που ακολουθούσε πάντα αυτά τα σκηνικά. «Κάποιος πρέπει να της μάθει να φέρεται. Αν δεν είχε εμένα πάνω από το κεφάλι της να την προσέχω, να μην αμφιβάλλετε καθόλου ότι τώρα δεν θα πήγαινε λύκειο».

Αυτή ήταν η αλήθεια. Η Άλισον δεν είχε μείνει ποτέ στην ίδια τάξη αλλά είχε κινδυνεύσει πολλές φορές να το πάθει, ειδικά στο δημοτικό. *Αφηρημένη*, έγραφαν οι δάσκαλοι στους ελέγχους της Άλισον. *Ατημέλητη*. *Απρόθυμη*. *Δεν συγκεντρώνεται*.

«Μάλλον πρέπει να προσπαθήσουμε λιγάκι παραπάνω», έλεγε η Σάρлот αόριστα, όταν η Άλισον γύριζε σπίτι σέρνοντας τα πόδια της και της έδειχνε τους χαμηλούς βαθμούς της.

Μολονότι, όμως, ούτε η Άλισον ούτε η μητέρα της φαίνονταν να σκοτίζονται για τους κακούς βαθμούς, η Ίντι

προβληματιζόταν για αυτή την κατάσταση, την απασχολούσε, και μάλιστα με το παραπάνω. Πήγαινε στο σχολείο με άγριες διαθέσεις και απαιτούσε να μιλήσει με τους δασκάλους. Βασάνιζε την Άλισον με λίστες βιβλίων που έπρεπε να διαβάσει, με ασκήσεις ανάγνωσης και μαθηματικών. Διόρθωνε με κόκκινο στυλό τις εργασίες και τις ασκήσεις της Άλισον ακόμα και τώρα που το κορίτσι πήγαινε στο λύκειο.

Ήταν άσκοπο να προσπαθήσει κανείς να θυμίσει στην Ίντι ότι ο Ρόμπιν δεν ήταν ποτέ ιδιαίτερα καλός μαθητής. «Ήταν ζωηρός όμως», αποκρινόταν κοφτά και δηκτικά. «Αργά ή γρήγορα, θα σοβάρευε και θα στρωνόταν στη δουλειά». Αυτή η δήλωσή της ήταν ό,τι πλησιέστερο στο να παραδεχτεί το πραγματικό πρόβλημα. Δηλαδή ότι, όπως γνώριζαν πολύ καλά όλοι οι Κλιβ, αν η Άλισον ήταν το ίδιο ζωηρή με τον αδελφό της, τότε η Ίντι θα τη συγχωρούσε, όσο κακοί κι αν ήταν οι βαθμοί της στο σχολείο.

Καθώς ο θάνατος του Ρόμπιν και τα χρόνια που κύλησαν είχαν κάνει την Ίντι κάπως πικρόχολη, η Σάρλοτ είχε βουλιάξει σταδιακά σε μια αδιαφορία που παρέλυε και αποχρωμάτιζε όλες τις πτυχές της ζωής της. Όποτε προσπαθούσε να πλησιάσει την Άλισον πιο πολύ, το έκανε με μισή καρδιά και με τρόπο που δεν υπήρχε περίπτωση να φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Από αυτή την άποψη έμοιαζε πια με τον σύζυγό της, τον Ντίξον, ο οποίος, αν και φρόντιζε να μη λείπει τίποτα από το σπίτι, δεν είχε ενδιαφερθεί ποτέ για τις κόρες του ούτε φαινόταν να τις έχει έγνοια. Δεν είχε κάτι μαζί τους, δεν οφειλόταν σε αυτό η αδιαφορία του. Απλώς ήταν ισχυρογνώμων άνθρωπος, με αδιάλλακτες απόψεις, και εξέφραζε την περιφρόνησή του για τα κορίτσια χωρίς να ντρέπεται και με διάθεση αστεϊσμού. (Οι δικές του κόρες, όπως του άρεσε να επαναλαμβάνει, δεν θα κληρονομούσαν από αυτόν ούτε πεντάρα.)

Ο Ντιξ δεν περνούσε ποτέ πολύ χρόνο στο σπίτι και τώρα πια έκανε την εμφάνισή του πολύ σπάνια. Ήταν γόνος νεό-πλουτης οικογένειας, όπως τη θεωρούσε η Ίντι (ο πατέρας του είχε επιχείρηση υδραυλικών ειδών), και, όταν παντρεύτηκε τη Σάρλοτ, δελεασμένος από την καταγωγή της, από το όνομα της οικογένειάς της, πίστευε ότι εκείνη είχε χρήμα. Ο γάμος δεν υπήρξε ποτέ ευτυχισμένος (έμενε μέχρι αργά στη δουλειά στην τράπεζα, ξενυχτούσε παίζοντας πόκερ, πήγαινε για κυνήγι, ψάρεμα, ποδόσφαιρο και γκολφ, έβρισκε κάθε είδους δικαιολογία για να λείπει τα Σαββατοκύριακα από το σπίτι), αλλά πήρε την κατηφόρα ειδικά μετά τον θάνατο του Ρόμπιν. Ο Ντιξ ήθελε να τελειώσουν επιτέλους με το πένθος. Δεν άντεχε άλλο πια τη σιγή μέσα στο σπίτι, την ατμόσφαιρα παραμέλησης, εγκατάλειψης, θλίψης και απάθειας, έβαζε την τηλεόραση στη δια-πασών και περιφερόταν απαυδισμένος, χτυπώντας παλαμάκια για να τους κάνει όλους να συνέλθουν, ανέβαζε τα στόρια των παραθύρων και έλεγε διάφορα, όπως: «Ξεκολλήστε επιτέλους!» και «Ωρα να σταθούμε πάλι στα πόδια μας!» και «Είμαστε ομάδα! Στηρίζουμε ο ένας τον άλλον!» Τον άφηνε άναυδο το γεγονός ότι κανείς δεν εκτιμούσε τις προσπάθειές του. Τελικά, όταν συνειδητοποίησε ότι οι προτροπές του δεν κατάφερναν να διαλύσουν το μαύρο πέπλο της τραγωδίας που πλάκωνε το σπίτι του, έπαψε να ασχολείται και, αφού άρχισε να λείπει όλο και περισσότερο καιρό, τον οποίο περνούσε στο κυνηγετικό καταφύγιό του, δέχτηκε χωρίς να το πολυσκεφτεί μια υψηλά αμειβόμενη θέση που του πρότεινε η τράπεζα σε άλλη πόλη. Αυτό το παρουσίασε ως μια μεγαλόψυχη και ανιδιοτελή θυσία από την πλευρά του. Αλλά όσοι γνώριζαν τον Ντιξ κατάλαβαν ότι δεν μετακόμισε στο Τενεσί για το καλό της οικογένειάς του. Ο Ντιξ ήθελε να ζει μια φανταχτερή ζωή, με Cadillac και συγκεντρώσεις για χαρτοπαιξία και ποδοσφαιρικούς αγώνες,

με κοσμικά κέντρα στη Νέα Ορλεάνη, με διακοπές στη Φλόριντα. Ήθελε να πίνει κοκτέιλ και να διασκεδάζει, ήθελε μια γυναίκα που να προσέχει πάντα το χτένισμά της, να φροντίζει ώστε το σπίτι να αστράφτει από καθαριότητα και να είναι ανά πάσα στιγμή έτοιμη να υποδεχτεί και να τρατάρει με ορντέβρ επισκέπτες που θα εμφανίζονταν απρόσκλητοι και χωρίς καμία ειδοποίηση.

Όμως, η οικογένεια του Ντιξ δεν ήταν ούτε κεφάτη ούτε κοσμική. Η γυναίκα και οι κόρες του ήταν μονόχνοτες, εκκεντρικές, μελαγχολικές. Και το χειρότερο, εξαιτίας αυτού που συνέβη, ήταν ότι ο κόσμος τούς αντιμετώπιζε όλους, ακόμα και τον ίδιο τον Ντιξ, σαν στιγματισμένους. Τους απέφευγαν οι φίλοι. Τα ζευγάρια δεν τους προσκαλούσαν ποτέ και πουθενά. Οι διάφοροι γνωστοί τους έπαψαν να τους τηλεφωνούν. Και αυτό δεν γινόταν να αλλάξει. Σε κανέναν δεν αρέσει να του θυμίζουν ούτε τον θάνατο ούτε τα άσχημα πράγματα. Έτσι, για όλους αυτούς τους λόγους, ο Ντιξ είχε αισθανθεί ότι ήταν υποχρεωμένος να ανταλλάξει την οικογένειά του με ένα γραφείο με ξύλινη επένδυση και μια φανταχτερή κοσμική ζωή στο Νάσβιλ χωρίς να νιώσει τύψεις ούτε στο ελάχιστο.

Οι θείες λάτρευαν την Άλισον παρόλο που εκνεύριζε την Ίντι, γιατί θεωρούσαν ότι πολλά από τα χαρακτηριστικά της που η Ίντι έβρισκε ανυπόφορα ήταν αξιοθαύμαστα, αν όχι απαραίτητα. Κατά τη γνώμη τους, η Άλισον ήταν όχι μόνο η Όμορφη της οικογένειας αλλά και η Γλυκιά – υπομονετική, καρτερική, ευγενική με τα ζώα, τους ηλικιωμένους και τα παιδιά, αρετές οι οποίες, έτσι όπως το έβλεπαν οι θείες, ήταν πολύ πιο σημαντικές από τους καλούς βαθμούς και το ταλέντο για πνευματώδεις συζητήσεις.

Οι θείες την υπερασπίζονταν σθεναρά. «Υστερα από όσα έχει τραβήξει το παιδί, δεν ντρέπεσαι να το ζορίζεις έτσι;» είπε μια φορά η Τατ στην Ίντι με θυμό. Δεν χρειάστηκε κάτι παραπάνω από αυτή την κατσάδα για να κλείσει το στόμα της η Ίντι, τουλάχιστον προσωρινά. Γιατί κανείς δεν γινόταν να ξεχάσει ότι η Άλισον και το μωρό ήταν οι μόνοι που βρίσκονταν στην αυλή εκείνη τη φρικτή μέρα. Και παρόλο που η Άλισον ήταν μόλις τεσσάρων ετών τότε, δεν υπήρχε αμφιβολία ότι κάτι είχε δει, κάτι τόσο φρικαλέο ώστε μάλλον είχε διαταραχτεί η ψυχосύνθεσή της.

Αμέσως μετά το συμβάν, είχε υποστεί το μαρτύριο της ανελέητης ανάκρισης τόσο από τους δικούς της όσο και από τους αστυνομικούς. Μήπως ήταν κάποιος στην αυλή; Κάποιος μεγάλος; Κάποιος άντρας ίσως; Αλλά η Άλισον –μολονότι είχε αρχίσει, ανεξήγητα, να κατουριέται στον ύπνο της και να ξυπνάει απότομα μέσα στη νύχτα ουρλιάζοντας και τρέμοντας ανεξέλεγκτα– αρνιόταν να απαντήσει έστω με ένα ναι ή με ένα όχι. Πιπίλιζε τον αντίχειρά της και έσφιγγε στην αγκαλιά της το λούτρινο σκυλάκι της και δεν ήθελε με τίποτα να πει ούτε έστω το όνομά της ή πόσων χρονών ήταν. Κανείς, ούτε καν η Λίμπι, η πιο γλυκομίλητη και πιο υπομονετική από τις αδελφές της γιαγιάς της, δεν κατάφερε να την καλοπιάσει και να της πάρει λέξη.

Η Άλισον δεν θυμόταν τον αδελφό της και ποτέ δεν είχε ανασύρει από τη μνήμη της οτιδήποτε σχετικά με τον θάνατό του. Μερικές φορές, όταν ήταν μικρή, έμενε ξάγρυπνη στο κρεβάτι της ενώ όλοι οι άλλοι στο σπίτι είχαν πέσει για ύπνο, κοιτούσε με βλέμμα απλανές τη ζούγκλα που σχημάτιζαν οι σκιές στο ταβάνι της κάμαράς της και γύριζε νοερά όσο πιο πίσω στο παρελθόν μπορούσε, αλλά η αναζήτηση ήταν ανώφελη, δεν υπήρχε τίποτα κρυμμένο πουθενά. Η γλυκιά

καθημερινότητα των πρώτων χρόνων της ζωής της ήταν πάντα στη θέση της –η μπροστινή βεράντα, η λιμνούλα, το γατάκι, τα παρτέρια με τα λουλούδια, το ένα άρρηκτα δεμένο με το άλλο, όλα γλαφυρά, αμετάβλητα– αλλά, όταν γύριζε με το μυαλό της αρκετά πίσω, έφτανε σε ένα παράξενο σημείο όπου η αυλή ήταν έρημη, το σπίτι εγκαταλειμμένο, τα δωμάτια άδεια, ο παραμικρός ήχος αντιλαλούσε στον κενό χώρο, όλα πρόδηλα σημάδια πρόσφατης αναχώρησης (η μπουγάδα απλωμένη στο σκοινί, τα πιάτα του μεσημεριανού αμάζευτα), όμως όλοι οι δικοί της έλειπαν, είχαν γίνει άφαντοι, δεν ήξερε πού είχαν πάει, και ο πορτοκαλής γάτος του Ρόμπιν –που τότε ήταν γατάκι, και όχι νωθρός και χοντρός κεραμιδόγατος όπως έγινε αργότερα– φερόταν αλλόκοτα, το βλέμμα του ήταν κενό, είχε αγριέψει, έτρεχε σφαίρα στο γκαζόν και σκαρφάλωνε βιαστικά σε ένα δέντρο, φοβισμένος από την παρουσία της, λες και είχε μπροστά του κάποιον άγνωστο. Η Άλισον, όταν γύριζε τόσο πίσω στο παρελθόν, σε τούτες τις αναμνήσεις, ήταν σαν να μεταλλασσόταν σε έναν άλλον άνθρωπο, έναν άγνωστο. Αναγνώριζε απολύτως το σκηνικό στο οποίο εκτυλίσσονταν –την οδό Τζορτζ, τον αριθμό 363, το σπίτι όπου είχε ζήσει όλη της τη ζωή– αλλά όχι τον ίδιο της τον εαυτό. Δεν ήταν νήπιο, ούτε έστω μωρό, αλλά μόνο βλέμμα, ένα ζευγάρι μάτια που αντίκριζαν ένα οικείο περιβάλλον, ένας θεατής χωρίς προσωπικότητα, χωρίς σώμα, ηλικία, παρελθόν, λες και θυμόταν πράγματα που είχαν συμβεί πριν καν γεννηθεί.

Η Άλισον δεν σκεφτόταν συνειδητά τίποτε από αυτά, παρά μόνο αόριστα, συγκεχυμένα. Όταν ήταν μικρή, δεν της πέρασε ποτέ από το μυαλό να αναρωτηθεί τι σήμαιναν αυτές οι εντυπωμένες εικόνες, τις οποίες κοιτούσε σαν να μην είχε σώμα, σαν να ήταν άυλος παρατηρητής, και τώρα που είχε μεγαλώσει αυτή η σκέψη την απασχολούσε ακόμα λιγότερο. Σπάνια

σκεφτόταν το παρελθόν και από τη συγκεκριμένη άποψη διέφερε πολύ από τους δικούς της, οι οποίοι ουσιαστικά μόνο με αυτό ασχολούνταν.

Κανείς τους δεν το καταλάβαινε αυτό. Δεν θα το καταλάβαιναν ακόμα και αν προσπαθούσε να τους το πει. Για τα μυαλά σαν τα δικά τους, που βρίσκονται υπό διαρκή πολιορκία από τις αναμνήσεις, για τα οποία το παρόν και το παρελθόν υπήρχαν αποκλειστικά σαν καινούρια σκηνικά μιας μόνιμα επαναλαμβανόμενης απaráλλακτης παράστασης που συνεχιζόταν από παλιά, μια τέτοια άποψη για τον κόσμο ήταν κάτι αδιανόητο. Η μνήμη –εύθραυστη, συγκεχυμένη, θαυμαστή– ήταν για εκείνους η σπίθα της ίδιας της ζωής, και σχεδόν όλες οι φράσεις που ξεστόμιζαν άρχιζαν με κάποια επίκλησή της. «Θυμάσαι εκείνη την πράσινη κλαρωτή βατίστα, ε;» επαναλάμβαναν πεισματικά η μητέρα και οι θείες της. «Εκείνη τη ροζ τριανταφυλλιά; Τα κεκάκια λεμονιού; Θυμάσαι εκείνο το Πάσχα που έκανε κρύο, τότε που η Χάριет ήταν τόση δα, κι εσύ έψαχνες να βρεις τα σοκολατένια αβγά και έφτιαξες έναν μεγάλο λαγό από χιόνι στην μπροστινή αυλή της Αντελίντ;»

«Ναι, ναι», έλεγε η Άλισον, παρόλο που ήταν ψέμα. «Θυμάμαι». Από μια άποψη, θα έλεγε κανείς ότι όντως θυμόταν. Είχε ακούσει αυτές τις ιστορίες τόσες φορές, ώστε τις είχε αποστηθίσει, μπορούσε να τις αφηγηθεί αν ήθελε, μερικές φορές ακόμα και συμπεριλαμβάνοντας μια δυο λεπτομέρειες που είχαν παραλειφθεί στις πολλοστές επαναλήψεις. Για παράδειγμα, ότι αυτή και η Χάριет είχαν φτιάξει τη μύτη και τα αφτιά του λαγού με ροζ ανθάκια από τις αγριομηλιές που είχαν καεί από τον παγετό. Οι ιστορίες αυτές της ήταν τόσο οικείες όσο οι ιστορίες από την παιδική ηλικία της μητέρας της, όσο τα παραμύθια που της διάβαζαν. Αλλά καμιά τους δεν φαινόταν να έχει την παραμικρή άμεση σύνδεση μαζί της.

Η αλήθεια –κάτι που δεν είχε εξομολογηθεί ποτέ σε κανέναν– ήταν ότι υπήρχαν αμέτρητα πράγματα που η Άλισον δεν θυμόταν. Δεν είχε καθόλου ξεκάθαρες αναμνήσεις από τότε που πήγαινε στο νηπιαγωγείο και στην πρώτη τάξη του δημοτικού σχολείου. Δεν θυμόταν απολύτως τίποτα για το οποίο να είναι σίγουρη ότι είχε συμβεί ώσπου έκλεισε τα οκτώ της χρόνια. Αυτό το γεγονός την έκανε να ντρέπεται πολύ και προσπαθούσε (με επιτυχία ως επί το πλείστον) να το κρύψει. Η μικρή της αδελφή, η Χάριετ, ισχυριζόταν ότι θυμόταν πράγματα που είχαν συμβεί πριν καν κλείσει τον πρώτο χρόνο της ζωής της.

Η Χάριετ, αν και δεν ήταν ούτε έξι μηνών όταν πέθανε ο Ρόμπιν, έλεγε ότι τον θυμόταν. Και η Άλισον και τα άλλα μέλη της οικογένειας Κλιβ πίστευαν ότι μάλλον έλεγε αλήθεια. Μια στο τόσο, η Χάριετ ξεφούρνιζε μια ξεχασμένη αλλά σοκαριστικά ακριβή πληροφορία –πώς ήταν ο καιρός, τι ρούχα φορούσαν, τι φαγητά είχαν στα πάρτι γενεθλίων στα οποία είχε βρεθεί πριν γίνει δύο ετών– που τους άφηνε όλους με το στόμα ανοιχτό.

Η Άλισον, όμως, δεν μπορούσε να θυμηθεί τον Ρόμπιν καθόλου. Αυτό ήταν ασυγχώρητο. Ήταν σχεδόν πέντε ετών όταν πέθανε εκείνος. Και δεν μπορούσε να θυμηθεί ούτε το διάστημα μετά τον θάνατό του. Γνώριζε όλες τις λεπτομέρειες των όσων είχαν γίνει – τα κλάματα, το λούτρινο σκυλάκι, τη σιωπή της. Γνώριζε ότι ο επιθεωρητής από το Μέμφις –ένας μεγαλόσωμος αλογομούρης με μαλλιά που είχαν ασπρίσει πρόωρα, ονόματι Σνόουι Όλιβετ– της είχε δείξει φωτογραφίες της δικής του κόρης, της Σίλια, και της είχε δώσει σοκολάτες αμυγδάλου από ένα κουτί που είχε στο αμάξι του. Της είχε δείξει κι άλλες φωτογραφίες διαφόρων ανδρών, μαύρων και λευκών με στρατιωτικό κούρεμα και βαριά βλέφαρα, και

η Άλισον ήταν καθισμένη στον διθέσιο καναπέ από γαλάζιο βελούδο της θείας Τατ –τότε έμενε στην θείας Τατ, μαζί με το μωρό, μια και η μητέρα τους ήταν ακόμα στο κρεβάτι και δεν έλεγε να σηκωθεί–, τα δάκρυά της αυλάκωναν τα μάγουλά της, τσιμπολογούσε τις σοκολάτες και δεν ήθελε με τίποτα να ανοίξει το στόμα της. Όλα αυτά τα ήξερε όχι επειδή τα θυμόταν, αλλά επειδή της τα είχε πει η θεία Τατ, πολλές φορές, ενώ καθόταν στην πολυθρόνα της κοντά στη θερμάστρα του γκαζιού, όταν η Άλισον πήγαινε να τη δει μετά το σχολείο τα απογεύματα του χειμώνα. Τα αδύναμα γέρικα και βαθυκάστανα μάτια της ήταν στυλωμένα στο κενό και η φωνή της ζεστή, στοργική, νοσταλγική, λες και διηγούνταν μια ιστορία για κάποιον τρίτο που δεν ήταν παρών.

Η Ίντι με το αετίσιο βλέμμα δεν είχε ούτε την ίδια τρυφερότητα ούτε την ίδια ανοχή. Οι ιστορίες που προτιμούσε να λέει στην Άλισον είχαν αλλόκοτα αλληγορικά νοήματα.

«Η αδελφή της μητέρας μου», άρχιζε να λέει η Ίντι καθώς γύριζε με το αμάξι την Άλισον στο σπίτι μετά τα μαθήματα πιάνου, με τα μάτια της καρφωμένα στον δρόμο και την αδρή και κομπή γερακίσια μύτη της σηκωμένη ψηλά, «η αδελφή της μητέρας μου ήξερε ένα αγοράκι που λεγόταν Ράνταλ Σκόφιλντ. Οι δικοί του έχασαν τη ζωή τους σε έναν κυκλώνα. Γύρισε σπίτι από το σχολείο και τι λες ότι είδε; Το σπίτι του είχε διαλυθεί και οι νέγροι εργάτες της οικογένειας είχαν βγάλει από τα συντρίμια τα πτώματα του πατέρα, της μητέρας και των τριών μικρών αδελφών του. Ήταν όλα αραδιασμένα μπροστά του, μέσα στα αίματα, κανείς δεν είχε κάνει τον κόπο να τα σκεπάσει με ένα σεντόνι, το ένα πλάι στο άλλο σαν πλάκες από ξυλόφωνο. Το χέρι ενός από τους αδελφούς του ήταν κομμένο από τον ώμο και η μητέρα του είχε ένα σιδερένιο στοπ πόρτας καρφωμένο στον κρόταφο. Λοιπόν, ξέρεις τι έπαθε το αγοράκι; *Μουγγάθηκε*

επιτόπου. Και έκανε εφτά ολόκληρα χρόνια να ξαναμιλήσει. Ο πατέρας μου έλεγε ότι το έβλεπαν να κυκλοφορεί κρατώντας μόνιμα ένα πακέτο χαρτόνια από συσκευασίες για πουκάμισα και ένα μολύβι, γιατί ήταν αναγκασμένο να γράφει όταν ήθελε να πει κάτι σε κάποιον. Εκείνα τα χαρτόνια τού τα είχε χαρίσει αυτός που είχε το καθαριστήριο».

Στην Ίντι άρεσε πολύ να λέει αυτή την ιστορία. Υπήρχαν παραλλαγές της, παιδιά που είχαν τυφλωθεί προσωρινά ή είχαν κόψει τις γλώσσες τους με τα δόντια τους, ή είχαν χάσει τα λογικά τους όταν βρέθηκαν μπροστά σε ένα τόσο αποτρόπαιο θέαμα. Κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των παραλλαγών ήταν ένας επικριτικός τόνος που η Άλισον δεν μπορούσε να καταλάβει σε τι οφειλόταν.

Η Άλισον περνούσε τον περισσότερο καιρό μόνη της. Άκουγε δίσκους στο πικάπ. Έφτιαχνε κολάζ με φωτογραφίες κομμένες από περιοδικά, και δύσμορφα κεριά από λιωμένες κηρομπογιές. Ζωγράφιζε μπαλαρίνες, άλογα και ποντικάκια στα περιθώρια του τετραδίου της γεωμετρίας. Στο σχολείο, την ώρα του μεσημεριανού φαγητού, καθόταν σε ένα τραπέζι μαζί με κάμποσες σχετικά δημοφιλείς κοπέλες, τις οποίες σπάνια συναντούσε εκτός σχολείου. Φαινομενικά ήταν σαν κι αυτές, είχε θέση πλάι τους. Φορούσε ωραία ρούχα, η επιδερμίδα της ήταν άψογη, έμενε σε ένα μεγάλο σπίτι σε μια καλή γειτονιά. Και μπορεί να μην ήταν και τόσο έξυπνη και δραστήρια, αλλά δεν είχε το παραμικρό χαρακτηριστικό που θα μπορούσε να την καταστήσει αντιπαθητική.

«Αν ήθελες, θα ήσουν πολύ δημοφιλής», έλεγε η Ίντι, που δεν της ξέφευγε τίποτα αναφορικά με τα κοινωνικά τεκταινόμενα, ακόμα και σε επίπεδο πρώτης λυκείου. «Έτσι και έκανες μια μικρή προσπάθεια, θα γινόσουν η πιο δημοφιλής κοπέλα στην τάξη σου».

Η Άλισον δεν ήθελε να κάνει καμία προσπάθεια. Δεν ήθελε να της φέρονται άσχημα τα παιδιά ούτε να την κοροϊδεύουν, αλλά εφόσον δεν την ενοχλούσε κανείς ήταν απολύτως ικανοποιημένη, δεν επιδίωκε τίποτα παραπάνω. Και με εξαίρεση την Ίντι κανείς δεν την ενοχλούσε ιδιαίτερα. Κοιμόταν πολύ. Πήγαινε στο σχολείο με τα πόδια, μόνη της. Σταματούσε για να παίξει με τα σκυλιά που τύχαινε να βρεθούν στον δρόμο της. Τις νύχτες έβλεπε στον ύπνο της ένα λευκό πράγμα σαν σεντόνι να πεταρίζει μπροστά της με φόντο έναν κίτρινο ουρανό και αυτά της προκαλούσαν μεγάλη ταραχή, αλλά με το που ξυπνούσε το πρωί τα ξεχνούσε όλα.

Η Άλισον περνούσε πολύ χρόνο με τις θείες της μητέρας της, τα Σαββατοκύριακα και μετά το σχολείο. Τους περνούσε την κλωστή στη βελόνα και τους διάβαζε όταν κουράζονταν τα μάτια τους, ανέβαινε σε σκάλες για να τους κατεβάσει διάφορα πράγματα από ψηλά σκοπισμένα ράφια, τις άκουγε να συζητάνε για παλιούς συμμαθητές τους που είχαν πεθάνει πια και για ρεσιτάλ πιάνου που είχαν γίνει πριν από εξήντα χρόνια. Μερικές φορές, μετά το σχολείο, τους έφτιαχνε γλυκά – με παντεσπάνι, μαρέγκα, σαντιγί– για να τα πηγαίνουν στα φιλανθρωπικά παζάρια της εκκλησίας. Χρησιμοποιούσε θερμόμετρο, έκανε όλη την εργασία πάνω στο κρύο μάρμαρο του πάγκου της κουζίνας, με επιμέλεια, ακολουθώντας τη συνταγή βήμα βήμα απαρέγκλιτα, μετρώντας σχολαστικά τις δόσεις των υλικών με τον δοσομετρητή και απομακρύνοντας τις περισσότερες ποσότητες με ένα μαχαίρι για το βούτυρο. Οι θείες –σαν κοριτσάκια και οι ίδιες, με ρουζ στα μάγουλα, με τα μαλλιά χτενισμένα μπούκλες, όλο κέφι και χαρά– πήγαιναν πέρα δώθε αδιάκοπα, κατενθουσιασμένες με την πυρετώδη δραστηριότητα στην κουζίνα, και φώναζαν η μία την άλλη με τα παρατσούκλια που είχαν όταν ήταν μικρές.